

Návrhy Maďarska, týkajúce sa podmienok evakuácie a prevzatia odstúpeného územia, sú zhrnuté v priloženej nóte.³

Maďarska vláda pri formulovaní svojich požiadaviek bola vedená snahou pripraviť pôdu pre trvalé zmierenie našich národov. Je presvedčená, že toto zmierenie sa môže dosiahnuť iba radikálnym odstránením všetkých príčin, ktoré by v budúcnosti viedli k nezhodám.

Maďarská vláda je pevne presvedčená, že československá vláda, vedená podobnými pocitmi, prejaví voči Maďarsku takú istú ochotu, akú preukázala voči Nemecku a Poľsku, čím sa položí základ pre priaznivý vývoj vzťahov medzi maďarským národom na jednej strane a českým, slovenským a rusínskym národom na strane druhej.

Maďarská vláda očakáva, že vo všetkých uvedených otázkach sa v krátkom čase môže dosiahnuť dohoda, čo umožní Maďarsku poskytnúť záruky novovytvorenej situácii.

AMZV ČR, PrS, kart. 61, fasc.1, č. 143.437/VI-4/38. Kópia, strojopis.

SNA, VDP MZV ČSR, kart. 2, fasc. MKRPV SK, Sign. VII b. Kópia, strojopis.

DIMK, II., s. 744 – 745.

¹ Mapa sa pri spise nenachádza.

Na základe predloženej mapy si Maďarsko nárokovalo na 14 106 km² česko-slovenského územia, z toho zo Slovenska 12 124 km² a z Podkarpatskej Rusi 1 982 km². Týkalo sa to celkovo 1 346 000 obyvateľov štátu, z toho na Slovensku 1 136 000 a na Podkarpatskej Rusi 210 000. Z tohto počtu podľa posledného sčítania obyvateľstva roku 1930 sa 678.000 hlásilo k inej než maďarskej národnosti. Na Slovensku ich bolo 553 000 a na Podkarpatskej Rusi 125 000. AMZV ČR, PrS, kart. 64, č.61.

² Maďarské ministerstvo zahraničných vecí poslalo 7. 10. 1838 vyslancovi D. Sztójajmu do Berlína mapy a materiál, kde na základe uhorskej štatistiky z roku 1910 bol vyznačený rozsah maďarských územných nárokov a kde maďarská vláda žiadala realizovať plebiscit v štyroch oddelených oblastiach Slovenska a Podkarpatskej Rusi. Boli to: 1. Rusínska oblasť na východ a na západ od administratívnej hranice medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou na ploche 15 000 km² so 650 538 obyvateľmi, 2. Slovenské teritórium na západe zvažujúce sa smerom k maďarskej nížine na ploche 3 850 km² so 159 630 obyvateľmi, 3. Slovenské územie na východe a Spiš na ploche 8 240 km² s 378 816 obyvateľmi a 4. Slovenské teritórium na západe na ploche 21 000 km² s 1.294.863 obyvateľmi. MOL, Küm. pol. 1938 – 7/7 – 3 265 (3 367).

³ Pozri dok. č. 52 b.

52 b

9. október, Komárno.

Príloha maďarského memoranda o otázkach evakuácie odstupujúceho územia a jeho obsadzovaní maďarským vojskom a orgánmi.

Annexe

Propositions du Gouvernement Royal de Hongrie concernant les modalités de l'évacuation et de la prise en possession des territoires rétrocédés à la Hongrie.

I. Délai de l'évacuation: 10 jours à partir du ..... . Pendant ce délai toutes les forces militaires, de police, de gendarmerie, ainsi que les gardes-douanières et gardes frontières tchécoslovaques devront être retirés dans l'intérieur du pays. Les unités hongroises correspondantes occuperont successivement les territoires évacués.

En ce qui concerne le maintien de l'ordre dans l'intervalle, la Hongrie rappelle sa proposition du 3 octobre¹ en vue de la création de commissions mixtes.

Les détails de l'évacuation et de la prise en possession, y compris la fixation éventuelle de zones et étapes pour l'évacuation, pourront être arrêtés par un accord entre les plénipotentiaires des commandements suprêmes de l'armée hongroise et tchécoslovaque. La proposition hongroise du 3 octobre courant, concernant l'occupation symbolique de deux villes est maintenue.

II. Le territoire évacué doit être rétrocédé à la Hongrie dans son état actuel, avec toutes les installations et bâtiments publics et privés existants et leurs accessoires.

Devront être notamment restitués, dans un état inaltéré, les installations militaires et économiques /fabriques, mines/, les installations de transport terrestre, fluvial et aérien /voies ferrées, ponts et chaussées, ports, etc./, les usines d'utilité publique /usines de gaz, d'électricité, etc./. La remise des installations de transport comprend la cession d'une partie adéquate du matériel roulant.

Les provisions de denrées alimentaires, les stocks, de combustibles, de matières premières et de produits industriels doivent être laissés sur les territoires évacués, dans une quantité correspondant aux besoins normaux du territoire, de sa population et des installations publiques et privées y situées. Le cheptel et l'outillage des exploitations agricoles doit rester sur place. Les archives des autorités administratives et judiciaires, notamment les livres et les archives d'état civil, les livres fonciers, les cadastres, ainsi que les dépôts confiés à ces autorités devront rester sur place. Il en est de même en ce qui concerne les objets d'art, les collections artistiques et scientifiques des musées et autres institutions laïques ainsi que les monuments artistiques et historiques. Le règlement des détails ultérieurs sera confié à la Commission internationale fonctionnant en vertu des Accords de Minich et complétée par un membre hongrois à désigner par le Gouvernement.

III. Le Gouvernement Royal de Hongrie réitère sa proposition du 3 octobre concernant la libération du service, sans délai, de tous les territoires rétrocédés, faisant partie des forces militaires, de police et de gendarmerie tchécoslovaques et leur retour immédiat dans leur pays d'origine.

IV. Le Gouvernement hongrois réitère également sa proposition concernant la libération de tous les condamnés et autres prisonniers politiques appartenant à la nationalité hongroise en Slovaquie et en Ruthénie Subcarpathique.

V. Les questions d'ordre juridique, administratif, financier et économique qui se posent à la suite de la rétrocession des territoires, seront par une commission mixte hungaro-tchécoslovaque qui commencera ses travaux dès que la rétrocession sera terminée.

Priloha.

Návrhy Maďarskej kráľovskej vlády, týkajúce sa podmienok evakuácie a prevzatia územia, ktoré má byť odstúpené Maďarsku.

I. Doba evakuácie: 10 dní, počnúc... V tomto období sa všetky československé vojenské, policajné a žandárske sily, ako aj colná a pohraničná stráž stiahnu do vnútrozemia. Príslušné maďarské jednotky postupne obsadia evakované územie.

Pokiaľ ide v tomto intervale o udržanie poriadku, Maďarsko opätovne opakuje svoj návrh z 3. októbra vo veci vytvorenia zmiešaných komisii.

Podrobnosti evakuácie a prevzatia územia, vrátane prípadného stanovenia evakuačných pásiem a etáp, by sa mali určiť dohodou medzi splnomocnencami najvyššieho velenia maďarskej a československej armády. Maďarský návrh z 3. októbra t. m. ohľadne symbolického obsadenia dvoch miest zostáva v platnosti.

II. Evakuované územie má byť odstúpené Maďarsku v terajšom stave, so všetkými existujúcimi verejnými a súkromnými zariadeniami, budovami a ich príslušenstvom.

V nezmenenom stave sa musia vrátiť menovite vojenské a hospodárske zariadenia /továrne, bane/, zariadenia pozemnej, riečnej a vzdušnej dopravy /železnice, mosty, vozovky, prístavy atď./, závody verejnoprospešného záujmu /plynárne, elektrárne atď./. Pod odovzdaním dopravných zariadení sa rozumie aj odstúpenie primeranej časti vozového parku.

Zásoby potravín, palív, prvotných surovín a priemyselných výrobkov sa musia ponechať na evakuovanom území v množstve, zodpovedajúcom normálnym potrebám územia, jeho obyvateľstva a tam umiestnených verejných a súkromných zariadení. Živý a neživý poľnohospodársky inventár musia ostať na mieste. Archívy administratívnych a súdnych úradov, menovite archívy politickej správy, pozemkové knihy a katastre, ako aj depozity, zverené týmto úradom, musia zostať na mieste. Rovnako sa to vzťahuje na umelecké predmety, umelecké a vedecké zbierky v múzeách a v ostatných civilných a cirkevných ustanovizniach, ako aj na umelecké a historické pamätníky. Ich podrobná úprava bude zverená medzinárodnej komisii, vyplývajúcej z Mníchovskej dohody, ktorá na návrh maďarskej vlády, bude doplnená o maďarského člena.

III. Maďarská kráľovská vláda opakuje svoj návrh z 3. októbra vo veci bezodkladného prepustenia všetkých Maďarov z vojenskej služby, z československej polície a žandárstva na odstupujúcom území a ich okamžitý návrat domov.

IV. Rovnako maďarská vláda opakuje svoj návrh, týkajúci sa prepustenia na slobodu všetkých odsúdených a iných politických väzňov, ktorí patria na Slovensku a na Podkarpatskej Rusi k maďarskej národnosti.

V. Otázky právneho, administratívneho, finančného a hospodárskeho charakteru, ktoré vzniknú v dôsledku odstúpenia územia, upraví zmiešaná maďarsko-československá komisia, ktorá svoju prácu začne po ukončení odstúpenia územia.

AMZV ČR, PrS, kart. 61, fasc. 1, č. 143.437/II-4/38. Kópia, strojepis.

SNA, VDP MZV ČSR, kart. 2, fasc. 2, MKRPV SK, sign. VII b. Kópia, strojepis.

DIMK, II., s. 745 – 746.

¹ Pozri dok. č. 27.

10. október, 21.45, Komárno.

Legáčny radca P. Flša z Komárna telefonicky oznamuje MZV výsledky prvého dňa rokovania česko-slovenskej a maďarskej vládnej delegácie, ktoré sa týkali symbolického odstúpenia dvoch česko-slovenských pohraničných miest a rozsahu maďarských územných požiadaviek.

Prvý zasadání československo-maďarské delegace právě skončilo a bude vydáno komuniké.² V tomto komuniké bude obsaženo: Obě delegace sa dohodly. Na znamení dobré vôle se vyklidí a symbolicky obsadí Ipolské Šahy a nádraží Nové Mesto pod Šatorom.³

Na konci zasadání přednesl maďarský ministr Kánya maďarské požadavky v delším exposé, v němž žádá plebiscit na Slovensku a Podkarpatské Rusi odděleně a mimo to okamžité odstoupení území ohraničeného takto: Děvín-Bratislava – Račisdorf⁴ – Chorvatský Grob – Pustý Fedýněš⁵ – Močenok – Čapor – Nitra – Zbehy – Gýmeš⁶ – Žitavská Nová Ves – Malé Kozmálovce – Tlmače – Nový Tekov – Kalnica – Levice – Velké Krškany – Santov⁷ – Hrboce⁸